

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om ændring i lov om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger samt om ophævelse af lov om indseende med priser.

(Første behandling findes i tidenden sp. 5321, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 1529).

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Chr. Christiansen: Under første behandling af venstres og det konservative folkepartis lovforslag om ændring i lov om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger samt om ophævelse af lov om indseende med priser blev der ført en længere debat om priser og prisdannelser med henblik på de ny markedsdannelse, der nu er på vej. Såvel fra regeringspartierne som fra handelsministeren blev der givet tilsagn om, at vi i et udvalg kunne se nærmere på en tilføjelse til monopollovens § 24, således at der blev taget hensyn til visse særlige forhold, der kunne indtræffe ved Danmarks tilslutning til de ydre syv. Jeg har ikke ved anden behandling nogen lyst til at gentage de synspunkter, som jeg som mit partis ordfører fremsatte ved første behandling, men vil blot henvise til disse udtalelser, der står på sp. 5333-40.

Det nedsatte udvalg har holdt 4 møder og haft 2 samråd med handelsministeren, hvor oppositionens lovforslag har været behandlet. Udvalget har modtaget en fælleshenvendelse fra en række erhvervsorganisationer, hvor Husmandsforeningerne og Arbejderbevægelsens Erhvervsråd dog ikke var med. Forbrugersynspunktet er således ikke kommet til orde i denne henvendelse. Henvendelsen er optrykt som bilag 1 i betænkningen og gik ind for, at § 24 i monopolloven, der omhandler forudgående

godkendelse af prisforhøjelser af anmeldte priser, bør ophæves. I henvendelsen bliver dette standpunkt motiveret med, at konkurrencen på det danske marked nu er eller bliver skærpet betydeligt ved oprettelsen af de nye markeder, vi kommer til at arbejde under. De danske virksomheder, fremhæver man, bliver behandlet strengere end tilsvarende udenlandske virksomheder, og det vil få skadelige følger for virksomhederne her i landet, da man vil være utilbøjelig til at foretage prisnedsættelser, når senere prisforhøjelser skal godkendes af myndighederne. Det kan også være interessant at anføre, at man i henvendelsens slutbemærkning kommer med et par ord om lov om indseende med priser, som man mener må kunne ophæves. Der findes dog ikke nogen nærmere begrundelse herfor.

Ændringsforslag nr. 3, som er stillet af den højtærede handelsminister og tiltrådt af regeringspartierne, tager efter mit partis mening rimeligt hensyn dels til de synspunkter, der må have været baggrunden for venstres og de konservatives forslag, og dels til henvendelsen fra de 6 erhvervsorganisationer.

Som bilag 2 til betænkningen findes en redegørelse over de sager, som monopoltilsynet har behandlet efter monopollovens § 24. Denne redegørelse giver mig kun anledning til at fremhæve, at § 24's fortsatte betydning i prisdannelsespolitikken vil være af en sådan karakter, at det forbrugende publikums interesser herigennem fortsat vil kunne varetages. Jeg understreger, at ændringsforslag nr. 3's tilføjelse til § 24 giver monopoltilsynet adgang til at fravige forhåndsansmeldelsen, både hvor det gælder markedsforholdene, varens karakter eller betydning i omsætningen, eller hvor der er tale om aftaler, vedtagelser og bestemmelser, der er af væsentlig betydning for fremme af effektiviteten, bl. a. ved strukturrationalisering, det vil sige de helt afgørende punkter efter min mening i denne sag, og jeg må formode, at det er her, det reelle også for erhvervslivet må ligge. Når regeringspartierne således har imødekommet såvel oppositionen som erhvervenes henvendelse, er det, fordi vi mener, at sådan som stillingen kan bedømmes i dag, er det det længste, man er i stand til at gå.

[Chr. Christiansen.]

Endvidere vil jeg gerne anføre, at efter min mening er de bemærkninger, der ledsager ændringsforslaget, af stor betydning og må betragtes som vejledende for den kommende administration af § 24. Især har vi fra vor side lagt stor vægt på, at en strukturalisering uhindret vil kunne finde sted.

Der kan også være grund til at henlede opmærksomheden på artikel 15 i konventionen om oprettelse af Den europæiske Frihandelskommens slutning, som vil give anledning til overvejelser i de ydre syvs lande, overvejelser, der vel allerede er påbegyndt nogle steder. Den højtærede handelsminister siger, som det fremgår af betænkningen, at han for sin del vil følge udviklingen i de forhold, som har relation til § 24, og giver samtidig tilsagn om, at den lovgivning, der gælder her i landet, ikke skal komme til at forringe danske virksomheders konkurrencemæssige stilling på det danske marked i forhold til udenlandske virksomheder.

Som det vil ses af betænkningen, er der ikke opnået enighed mellem regeringspartierne og venstre og det konservative folkeparti. Oppositionen har ikke ønsket at opgive sit krav om, at lov om indseende med priser skulle falde bort, og heller ikke ønsket at fråfalde sit krav om, at § 24 skulle udtages af monopolloven. Fra mit partis side må vi, som jeg allerede sagde under første behandling, og som jeg har sagt det nu, fastholde, at lov om indseende med priser fortsat må bestå, ligesom vi også mener, at § 24 ikke bør fjernes af monopolloven. Vi kan derfor tilslutte os flertallets indstilling og anbefaler de 4 af den højtærede handelsminister stillede og af flertallet tiltrådte ændringsforslag.

Anker Lau: Det er egentlig mit indtryk af udvalgsbehandlingen, at man stort set var enig om, at lov om indseende med priser i alt fald ingen betydning har haft; den kunne godt undværes, for man har jo monopolloven. Også § 24 måtte man erkende kunne være skadelig, ikke mindst i den nuværende markedsudvikling. Ikke desto mindre nægtede flertallet at ophæve lov om indseende med priser, og man nøjedes med en adgang for monopoltil-

synet — som jeg i og for sig synes må være ubehagelig for dette — til at afstå fra at bruge monopollovens § 24 i visse tilfælde.

Efter vor mening opretholder man her et unødvendigt — sagligt ganske ubegrundet — omsvøb for dansk erhvervsliv af frygt for en politisk reaktion i visse vælgerkredse.

Jeg vil gerne i denne forbindelse have lov til at citere et lille stykke fra Informations leder på side 2 i dag, som viser, hvor mærkelige indtryk pressen somme tider kan få af forholdene herinde. Der siges her:

„De borgerlige partiers indstilling viser nemlig en så konsekvent afvisning af alle former for priskontrol, at den nødvendigvis hos befolkningsgrupper med andre interesser og en anden politisk overbevisning må skabe det indtryk, at disse partier kæmper for, at erhvervslivet i enhver henseende skal have frihed til at udnytte den ufrihed i konkurrencen, som de selv kan enes om.“

Det er en temmelig kraftig salut, som fuldkommen mangler enhver begrundelse. Som jeg også sagde det ved første behandling, er der ikke et menneske, der drømmer om at ophæve monopolloven. Oppositionens partier har sammen med de øvrige partier været med til at vedtage denne lov, og den indeholder en bemyndigelse til netop at ramme alt det, der skal rammes efter alles mening. Det, vi blot ønsker at ophæve, er det ekstra omsvøb, der kom til for et par år siden, da man enedes om at udvide bemyndigelsen i § 24 til forhåndsgodkendelse, noget, der virker uhyre ubehageligt for et levende erhvervsliv. Lov om indseende med priser er en lov, som er temmelig overflødig, fordi vi har monopolloven, der giver mulighed for kontrol på alle områder, hvor der er grund dertil. Og så denne bemærkning i et blad som Information — det er helt ubegribeligt, at man vil bringe noget sådant til torvs. Man kan ikke være uvidende om de standpunkter, der er taget i denne sag.

I bemærkningerne til ministerens ændringsforslag giver man i virkeligheden os ret i vor kritik; man holder blot sine indrømmelser i helt generelle vendinger og nægter at tage standpunkt til konkrete tilfælde. Man erkender, at loven kan være uheldig ved sæsonmæssige prissvingninger, men

[Anker Lau.]

man siger ikke rent ud, at sådanne ikke bør underkastes forhåndsgodkendelse. End ikke varer, der er på friliste og underkastet fuld konkurrence, vil man fritage for forhåndsgodkendelse i henhold til § 24; man nøjes med at skabe en mulighed for, at monopoltilsynet kan dispensere fra bestemmelsen i § 24 i sådanne tilfælde.

Sådan er det i virkeligheden hele vejen igennem. Man bemyndiger prismyndighederne til at skønne over, når og hvor undtagelserne kan gøres. Dette er ikke betryggende for et erhvervsliv, der gerne skulle have fuld fart på.

Hvor det drejer sig om de såkaldte strukturændringer o. lign., vil det, som det siges i betænkningen, være muligt at fritage virksomhederne for forudgående prisgodkendelse. Man siger ikke, at i sådanne tilfælde skal det ske; nej, man overlader til prismyndighederne og ministeren at bestemme, i hvilke enkelttilfælde dette allernådigst må finde sted. Det er en typisk socialdemokratisk fremgangsmåde, som ikke er egnet til at skabe tryghed og gåpåmod i et erhvervsliv, der gerne skulle have fuld fart på.

Lov om indseende med priser har efter min mening bevist sin overflødighed og er kun udtryk for den sædvanlige socialdemokratiske kritik af og mistillid til det frie erhvervsliv. Man ønsker at opretholde en lov, der når som helst kan bruges til at iværksætte undersøgelser med det formål at påvirke den offentlige mening til ugunst for det frie erhvervsliv.

Noget sådant vil vi i alt fald ikke yde bidrag til, og jeg synes også, jeg i denne forbindelse vil understrege den enige hevedelse, der er kommet til udvalget fra det danske erhvervslivs hovedorganisationer. Det er noget, som dog må have en vis betydning, også for os, der sidder her. Det er dog dem, der skal arbejde under loven og skaffe det danske samfund den økonomiske fremgang, vi alle sammen ønsker.

Mit parti må fastholde vort og det konservative folkepartis lovforslag, som det blev fremsat, og vi vil undlade at stemme om handelsministerens ændringsforslag nr. 3, tiltrådt af et flertal. Vel indeholder det visse muligheder i retning af det bedre, men det indeholder tillige en fare for fuldkommen

vilkårlig behandling af erhvervslivets branche- og enkeltvirksomheder. Vi vil stemme imod ændringsforslagene nr. 1 og 2, der drejer sig om rent formelle ting, samt nr. 4, der går ud på at opretholde lov om indseende med priser.

Jeg beklager som sagt, at det ikke lykkedes os at skabe enighed i udvalget om det sagligt velbegrundede lovforslag, som oppositionen har fremsat.

Weikop: Det ærede medlem hr. Anker Lau sluttede med at sige, at venstre og de konservative havde fremsat et helt igennem velbegrundet lovforslag, og heri er jeg selvfølgelig enig. Det har jo vist sig ved den forhandling, der er foregået, både i udvalget og her, at det har været i høj grad påkrævet, at et sådant lovforslag blev fremsat. Både af hensyn til erhvervenes fremtidige økonomiske og arbejdsmæssige vilkår har det faktisk været nødvendigt at drøfte monopollovens virkninger og vel også med henblik på monopolrådets og monopoltilsynets virksomhed efter de ændrede markedsforhold og efter den liberalisering, der nu er sket og fremover vil ske.

Jeg siger ligesom det ærede medlem hr. Anker Lau, at desværre har regeringspartierne ikke villet være med til at gennemføre vort lovforslag. På den anden side har man — og det er jo det karakteristiske i denne sag — heller ikke villet forkaste det, men har, som der allerede er redegjort for, foreslået § 24 ændret. Til ændringen har man så knyttet nogle bemærkninger, som jeg åbent erkender ganske vil ændre monopoltilsynets hidtidige administration. Alene dette viser klart, hvor påkrævet vort lovforslag har været. Må jeg her tilføje, at jeg synes jo nok, at initiativet til en ændring af denne lovgivning ganske selvfølgelig burde være kommet fra handelsministeren — ja, ikke fra den nuværende handelsminister, der jo har været minister i så kort tid, men fra den forrige handelsminister. Han tog ikke dette initiativ, og derfor gjorde vi det. Vi har jo altid vidst, at socialdemokraterne ønskede kontrol med erhvervslivet, og vi har altid vidst, at det er næsten umuligt eller i hvert fald meget svært at fravriste socialdemokraterne en én gang givet kontrolbestemmelse, selv om — som det her er tilfældet — en sådan bestem-

[Weikop.]

melse er givet under ganske andre forudsætninger. Vi kender alle de gamle melodier, som også har lydt ved denne sags behandling fra den socialdemokratiske ordfører, der — tør jeg sige — som sædvanlig ikke viste megen tillid til, at erhvervslivet kunne handle forsvarligt uden indgreb eller trussel om indgreb. Men når jeg har sagt det, vil jeg også sige, at vi oprigtigt talt havde ventet, at retsforbundet og det radikale venstre ville gå med til lovforslaget. Jeg kan godt sige, at vi tværtimod havde ventet, at i hvert fald retsforbundet ville være gået langt videre end vi i henseende til erhvervslivets frigørelse.

Man spørger, hvorfor de to partier ikke har villet gå med til lovforslaget. Er det handelsministerskiftet, der har gjort det helt af med de to liberale partier? Jeg forstår selvfølgelig meget godt, at de to partier må have det langt værre med en socialdemokratisk handelsminister, der er knyttet til fagbevægelsen, end med en selv nok så doktrinær nationaløkonomisk radikal handelsminister. Men alligevel, når det kommer til stykket, skylder den socialdemokratiske handelsminister dog det radikale parti og retsforbundet, at han er minister, og så kunne de to partier såmænd godt have skuddet hjertet op i livet; men de har altså i stedet for taget til efterretning, at der er sket et skifte i handelsministeriet fra liberal til socialistisk tankegang.

Ved denne sags første behandling troede jeg altså virkelig, at de to partiers liberale sindelag efter en udvalgsbehandling ville have givet sig udslag i en tiltrædelse af vort forslag, men dér blev vore forventninger altså skuffet. Det er nu én ting, men ikke nok med det. De forventninger, som nogle inden for erhvervene nærede til det radikale parti i denne sag, blev — jeg havde nær sagt som sædvanlig — skuffet. Jeg traf forleden en erhvervsdrivende, som jeg kender lidt til, og som i øvrigt er en god organisationsmand, siddende på sit kontor med denne betænkning i hånden; han havde lige

fået den fra sin organisations juridiske konsulent. Denne forretningsmand sagde til mig: se, når jeg læser denne betænkning igennem, hvor et godt forslag indstilles til forkastelse bl. a. af det radikale venstre, ved De, hvad jeg så gør? Så tænker jeg på titlen på en film, der for nylig gik, og den lød „Vi er alle sammen tossede“. Ja, vi er oven i købet så tossede, føjede han til, at vi troede på, at det radikale parti var så liberalt, at det ville væk fra overflødige restriktioner, beskatte Kooperationen og alt det dér. Og han sagde: jeg sidder her med et papir i hånden, der dokumenterer, at vi alle har været så tossede at tro på, at det social-radikale parti var et godt liberalt parti, som støttede liberale tanker og ikke en socialdemokratisk handelsministers tanker. (*Økonomiministeren* [Bertel Dahlgaard]: Hvem var den mand?). Ja, det kan jeg fortælle, hvis den højtærede økonomiminister ønsker det. (*Økonomiministeren* [Bertel Dahlgaard]: Så fortæl det!). Nej, det er ikke rigtigt at udlevere hans navn. Fordi jeg siger, at en mand har sagt sådan og sådan, er det ikke rigtigt at udlevere hans navn. Jeg er sikker på, at den højtærede minister mange gange har refereret, hvad en mand har sagt, uden at opgive hans navn. Nu skal jeg tilføje, at jeg kunne ikke så godt modsige ham, det må ministeren give mig ret i. Jeg spurgte ham derefter om noget helt andet, idet jeg sagde: hvad med retsforbundet? Han svarede, at så tosset var man da heller ikke at tro på det fallitbo; det parti måtte enhver erhvervsmand have afskrevet. Jeg er enig i, at det er en hård dom, en dom, om hvis rigtighed der meget vel kan diskuteres, højtærede minister, men jeg synes i og for sig, det er klogt at referere en sådan udtalelse, så man ved, hvordan stemningen er ude i befolkningen. Det kan diskuteres, om denne dom er virkelig alvorlig, om den ikke er for hård. Forleden aften, en dejlig sommeraften, holdt retsforbundet et møde på Rådhuspladsen, hvor man havde samlet sine tilhængere for at høre partiets store kanon, det ærede medlem hr. Niels Andersens

[Weikop.]

gyldne tale, og der var på denne store plads samlet 20-30 mennesker, så ærlig talt, det kunne tyde på, at den hårde dom over retsforbundet, som blev fældet af den erhvervsmand, som den højtærede økonomiminister er så interesseret i, dog ikke er så ganske ubegrundet. Man kan selvfølgelig være uheldig med et møde en gang imellem — men det var altså på byens største plads, det foregik.

Det mest forbavsende er — deri er jeg enig med det ærede medlem hr. Anker Lau — at det ikke har gjort noget indtryk, at alle de store erhvervsorganisationer, Industrirådet, Grosserer-Societetet, Provinshandelskammeret, Landbrugsrådet, Håndværksrådet og Butikshandelens Fællesråd, er gået helt og fuldt ind for forslaget. Det er, som det ærede medlem hr. Anker Lau sagde, hele det danske erhvervsliv, som står bag disse organisationer, det erhvervsliv, der skal klare den kamp om markederne, som den politiske afgørelse om Danmarks indtræden i de syv vil fremkalde. Det er forbavsende og overraskende, at man i den foreliggende situation ikke vil gøre alt for at medvirke til at gøre det lettest muligt for erhvervene at konkurrere. Det skal indrømmes, som det ærede medlem Chr. Christiansen så klart understregede det, at der er stillet lettelser i udsigt gennem administrationen og også, som det ærede medlem sagde, betydelige lettelser. Det skal jeg erkende. Men man burde have vist vilje til at støtte erhvervene ved at gå ind på de store erhvervsorganisationers standpunkt i denne sag. Uanset det store ansvar, som den højtærede handelsminister får pålagt ved de bemærkninger, der knytter sig til ændringsforslagene, burde den nye højtærede handelsminister, synes jeg, have vist en større forståelse. Her havde han en glimrende lejlighed til i handling at omsætte sine ord om, at handelsministeriets og handelsministerens samarbejde med erhvervsorganisationerne er en forudsætning for, at arbejdet for Danmarks erhvervsliv skal lykkes. Her havde han en lejlighed til at vise, at han mener det. Den højtærede handelsminister gjorde det ikke. Hvorfor dog ikke ved denne lejlighed gå ind for det samlede — for her er der jo tale om det samlede — erhvervslivs berettigede krav, vise erhvervene tillid og straks søge at etablere

et gensidigt tillidsforhold mellem minister og erhverv fremfor at så en vis tvivl om ministerens hensigter? Det er efter min mening beklageligt, at den højtærede minister ikke har villet gå ind for et forslag, som der, så vidt jeg har kunne bedømme, ikke er fremsat et eneste vægtigt argument imod.

Det ærede medlem hr. Chr. Christiansen understregede igen dette med: vent og se; det er jo det, der siges fra socialdemokratisk hold. Må jeg til socialdemokraterne sige, at med den usikkerhed, der er skabt, og med usikkerheden om, hvor hård kampen for danske erhverv vil blive i løbet af forholdsvis kort tid, gælder det om at give erhvervene størst mulig frihed til at handle og producere, en frihed, som ikke må hæmmes af, at der skal skæves til, hvad monopoltilsyn eller monopolråd vel måtte tillade; friheden til frit at kunne disponere er efter min opfattelse nødvendig for at overvinde vanskelighederne. Og jeg vil gerne sige både til socialdemokraterne og til den højtærede handelsminister, at de skal ikke vente med at se, om noget vil vise sig. „Wait and see“ duer ikke; det er vistnok senere, end de tror.

Vort lovforslag har som sagt ikke været uden virkning, og det vil, så vidt jeg kan skønne, få stor virkning fremover. Jeg sagde før, at handelsministeren efter de bemærkninger, der følger betænkningen, er pålagt et betydeligt ansvar — jeg vil gerne gentage noget af det, det ærede medlem hr. Chr. Christiansen sagde — for det, folkettinget pålægger ministeren, er for det første, at danske virksomheders konkurrencemæssige stilling ikke på grund af monopoltilsynets virksomhed eller monopolloven bliver ringere på det danske marked end udenlandske virksomheders på deres hjemmemarked, og for det andet pålægger folkettinget handelsministeren, at han skal foreslå monopolloven ændret, hvis der i andre lande følges en anden fremgangsmåde med hensyn til forhåndsgodkendelse end herhjemme, og ganske særlig hvis der anvendes en anden fremgangsmåde i de lande, der er tilknyttet Den europæiske Frihandels-sammenslutning. Dette må betyde, at hvis en virksomhed kan dokumentere, at der af monopoltilsynet bliver givet den ringere produktionsvilkår end udenlandske virksomheder, vil en sådan virksomhed, hvis monopoltilsynet ikke vil respektere folke-

[Weikop.]

tingets anvisning, med betænkningen i hånden kunne forlange handelsministerens indgriben. Det er nemlig klart, således som det ærede medlem hr. Chr. Christiansen sagde, at handelsministeren vil følge og efterkomme folketingets anvisninger, jeg tror, det ærede medlem brugte vendingen folketingets vejledning, i så henseende, og det er selvfølgelig vigtigt. Som sagt, mig forekommer det, at ministeren her er pålagt et meget betydeligt ansvar, som jeg håber han kan bære.

Bemærkningerne til ændringsforslaget vedrørende § 24 kan efter min mening kun læses sådan, at en væsentlig del af de vareområder, hvor der nu finder forhåndsgodkendelse sted, skal falde væk, og selvfølgelig må uden diskussion forhåndsgodkendelse falde væk på de områder, hvor der ikke kræves forhåndsgodkendelse inden for de syv. Forhåndsgodkendelse kan også i mange tilfælde — det har vi været inde på i udvalget — virke skadeligt på prisdannelsen.

Jeg henstiller til handelsministeren, hvis det er muligt for ham, når der er gået en måneds tid eller lignende efter dette lovforslags vedtagelse, at give folketinget nogle oplysninger om, hvordan det er gået. Måske vil den højtærede minister i valutaudvalget kunne give nogle meddelelser om, hvordan reglerne har virket, og ganske særligt om, hvor mange virksomheder der vil blive undtaget fra forhåndsgodkendelsen.

Men trods de stillede ændringsforslag fastholder vi vort forslag om ændringer i monopolloven. Når vi gør det, er det, fordi vi er af den opfattelse, at en lovbestemmelse om forhåndsgodkendelse er komplet overflødig og skadelig. Vi finder, at det eneste rigtige er at få bestemmelsen ud af loven og derved klart tilkendegive erhvervene, at man vil støtte deres bestræbelser for at klare vanskelighederne. Vi har opretholdt lovforslaget, fordi vi måske — jeg siger udtrykkeligt måske — havde et spinkelt håb om at få tilslutning fra medlemmer inden for det radikale venstre og retsforbundet, der måske ikke følger, ja, man må måske ikke sige partiparolen, men noget i den retning, altså ikke uden videre vil følge den socialdemokratiske handelsminister.

Jeg vil føje til, at skulle vort forslag falde, har vi ved vor fastholden af forslaget tilkendegivet, at vi, så snart vi skønner det nødvendigt, vil tage det op igen. Det vil vi bl. a., hvis det skulle vise sig, at monopoltilsynets administration ikke lægges om og ikke lægges om efter de retningslinjer, som er tilkendegivet i denne betænkning.

Vort forslag om bortfald af loven om indseende med priser fastholder vi. Det har klart, synes jeg, under udvalgsbehandlingen vist sig, således som det allerede er sagt, at denne lov er overflødig, bl. a. fordi den højtærede handelsminister ikke, selv om undersøgelser skulle vise, at danske priser er højere end udlandets, vil tillade større import af den grund, og derfor er bestemmelsen i loven om undersøgelse af denne art uden mening. Der må jeg have lov til at gentage, at det er kun papir og omkostninger.

De mere almindelige prisundersøgelser, der bare har til formål at orientere befolkningen, har også vist sig at være uden værdi og betydning. Vi drøftede grønsagerne ved første behandling og ville gerne have at vide, hvad en sådan grønsagsundersøgelse ville komme til at koste. Det har vi egentlig ikke fået at vide; men vi har fået at vide, at man foretog 3 000 indkøb og brugte 10 000 kr. til det. Det lyder vældig stort med 10 000 kr., men når man ved, som jeg gjorde opmærksom på ved første behandling, at Københavns grøntorv omsætter for 150-200 mill. kr. årlig, er 10 000 kr. et meget, meget lille tal; men jeg skal vist ikke spille flere ord på det. Hvad undersøgelsen faktisk har kostet, ved vi ikke noget om. Hvis man skal skyde på noget, og det har man lov til, hvis man ikke rigtig kan få noget at vide, så har vel nok 3-4 mand beskæftiget sig med denne undersøgelse. Nu kan den højtærede handelsminister modsig mig, men man er nødt til at skyde på noget, når man ikke kan få at vide, hvad den faktisk har kostet. Vi vil ikke være med til denne vinduespynt til glæde for den socialdemokratiske agitation. Derfor holder vi fast ved vort forslag om, at loven om indseende med priser skal falde bort.

Jeg skal med hensyn til afstemningen slutte mig til, hvad det ærede medlem hr. Anker Lau sagde for lidt siden, og vil

[Weikop.]

naturaligvis anbefale, at man stemmer for det af venstre og de konservative fremsatte lovforslag.

A. C. Normann: Jeg kan ikke lade være med at undre mig en lille smule, når jeg lytter til det ærede medlem hr. Weikop, som gang på gang gentager disse travere om liberalisme og om, at vi andre har svinget liberalismen. Det må være et kompleks hos det ærede medlem. Jeg vil tro, det er et kompleks, der rækker helt tilbage til den tid, da det ærede medlem selv sad med magten og ansvaret som handelsminister og ikke benyttede sig af alle de muligheder, der dengang gaves ham for at liberalisere. Jeg siger det ikke for at minde om fortiden, men fordi jeg synes, det lyder meget kunstigt, at dette med den liberale samvittighed og det radikale venstres svigten og dets afhængighed af socialdemokratiet på dette område hver eneste gang skal trækkes frem. Det er, ligesom det ærede medlem har et eller andet mørkt i sit sind, som han skal rense sig for ved hver eneste gang at byde over i principdebatter, endog ved anden behandling. Det er da endelig ikke værre med den liberale samvittighed, end at de konservative selv har stemt for loven om monopoltilsynet, og nu er der oven i købet stillet forslag om en lempelse af loven.

Over for talen om det radikale venstre som det parti, der er blevet kørt med af socialdemokratiet, må jeg minde om, at den højtærede finansminister også i den tid, da han var handelsminister, har haft det standpunkt, som flertallet nu gennem udvalgsbehandlingen er nået frem til.

Dernæst hæfter man sig, som naturligt er, stærkt ved en henvendelse, der er kommet fra en del af erhvervene, og det ærede medlem hr. Anker Lau talte om den store, altomfattende enighed i dansk erhvervsliv. Jeg må dog minde om, at der er adskillige landserhvervsorganisationer, som ikke har sluttet sig til denne skrivelse. Det er ikke mærkeligt, at handelen og industrien efter deres traditioner sender udvalget en skrivelse som den modtagne. Jeg undrer mig en smule mere over, at Landbrugsrådet har fundet det fornødent med Hans Pinstrups navn under at slutte sig til denne skrivelse.

Det er ikke altid ligefrem liberale krav, Hans Pinstrup har stillet til os her i tinget, når han talte om, hvilke ønsker han havde på landbrugets vegne. Men dertil kommer, at man måske skulle have ventet, at også Landbrugsrådet så med en vis sympati på alle bestræbelser for at hindre, at omkostningerne stiger alt for meget. I alt fald, må jeg sige til det ærede medlem hr. Anker Lau, er de danske husmænd ikke med i henvendelsen.

Dernæst var der det ærede medlem hr. Weikops anonyme erhvervsmand. Jeg forstod, at foruden denne mand, som havde sagt, at vi alle sammen er tossede, var kun det ærede medlem hr. Weikop til stede, da det blev sagt. Men anledningen til at tale om tosseri er nu lidt søgt i denne forbindelse, hvor der netop er tale om i en vis udstrækning at imødekomme ønsker fra erhvervslivet og, efter hvad jeg har forstået, også ønsker fra oppositionspartierne. Jeg synes, at den måde, det ærede medlem stiller sagen op på, ligesom lægger hele debatten op i et noget for luftigt plan.

Det er beklageligt, at der ikke har kunnet opnås enighed om ændringer af en sådan art, at alle i tinget kunne tilslutte sig dem. Det var, som om den skrivelse, de to ærede medlemmer påberåber sig, fik dem til at gå i baglås og til at sige, at fra nu af ville de ikke forhandle om noget som helst, skønt der dog ellers blev gjort forsøg på at finde frem til muligheder for forhandling mellem parterne.

Jeg tror, det er et fåtal af danske erhvervsvirksomheder, der føler noget stærkt behov for at kunne fastsætte nye priser forud for tilsynets godkendelse. De fleste vil nok gerne have godkendelsen på forhånd for at undgå risikoen for først at sætte priserne op, dernæst at skulle sætte dem ned igen. Man kan sige, og det har jeg hørt sagt også fra erhvervsside, at der kan bestå en interesse i en midlertidig prissenkning, som man dog ikke tør foretage af ængstelse for, at man, når det vareparti, man ønsker at realisere, er solgt, ikke uden videre igen må gå op på det gamle prisniveau. Jeg tror, at alle forretningsfolk, som har haft føling med monopoltilsynet, ved, at monopoltilsynets sædvane i sådanne tilfælde vil være at tillade, at en sådan nedsættelse ikke får den konsekvens, at prisen ikke må forhøjes

[A. C. Normann.]

igen, hvis ellers ikke andre ting samtidig netop taler for prisnedsættelse.

Man må også huske, at da de nugældende regler blev gjort permanente, skete det som led i en krisepolitik, som pålagde lønmodtagere, forbrugere, tvangsudlånere og andre grupper i befolkningen visse byrder, byrder, som de påtog sig under hensyn til, at også andre blev pålagt forpligtelser, herunder handelen og industrien, hele den del af forretningslivet, som fastsætter priser og avancer. Jeg tager næppe fejl i, at det f. eks. ved kornlovens forlængelse ind i lovgivningens tredje år har spillet en rolle for nogle medlemmer af tinget i deres bedømmelse af det rimelige heri, at 3 års perioden var forudsat af parterne. Der må, synes jeg, i alt fald endnu være et gensidigt hensyn at tage.

Hvis enhver anden begrundelse for at opretholde § 24 nu ved den stedfundne liberalisering af importen var bortfaldet, ville jeg betragte hensynet til kriseforligets parter som ikke særlig rimeligt, men der er for det første stadig varer på bunden liste, for det andet er der områder, hvor konkurrencen som følge af fragtforhold, tradition eller lignende ikke kan slå igennem, og dér vil kontrol for at hindre prismisbrug stadig være påkrævet. Dette må efter min opfattelse gælde, så længe importen i henhold til overgangsbestemmelserne vedrørende fri-listen stadig opretholder en betydelig grad af beskyttelse, og jeg tror ikke, de ærede medlemmer hr. Anker Lau og hr. Weikop vil nægte, at dette er og stadig vil være tilfældet i det mindste nogle år endnu.

Det ændringsforslag, der er stillet, gør det muligt for monopoltilsynet at slække på forudanmeldelsespligten. Jeg mener også, at eventuelle yderligere lempelser eller afviklingsforslag, der måtte være ønske om, må vurderes ud fra de erfaringer, der gøres efter den nye § 24 i monopolloven, og det var efter det radikale venstres opfattelse lykkeligt, om det gik sådan, at loven hurtigt blev overflødig.

De ærede forslagsstillere har jo ligesom vi andre talt en del om de vanskeligheder, som nogle erhvervsvirksomheder kan komme ud for efter vor indtræden i det nye frihandelsområde. Jeg tror faktisk — og det vil jeg gerne sige til de ærede medlemmer

fra oppositionen — at den bedste hjælp, som de to partier kan yde de virksomheder, hvis tarv de så varmt taler for, og som der er grund til at tænke på nu i denne periode — at den bedste hjælp, de kan yde de virksomheder, som nu kommer ud for vanskeligheder, vil være at bidrage til en mere positiv erhvervs politik på en lang række områder, hvor de to ærede partier har holdt sig tilbage hidtil; der må en mere helhjertet deltagelse til i alt, hvad regeringspartierne har gjort for erhvervs livet i form af erhvervsfond, i form af låne- og garantiordninger, egnsudviklingslov, fiskeribank, støtte til oprettelse af finansieringsinstitutter for industri og håndværk, skibsfart og nu også for landbruget, samt for øvrigt ikke mindst gennem de afskrivningsregler, som det for mig er en bestandig gåde at venstre og de konservative ikke ville være med til at gennemføre, men som har været til uhyre gavn for erhvervs livet.

I hvert fald kunne man ved alle disse foranstaltninger, som spiller en langt større rolle for erhvervs livets trivsel end de bestemmelser, vi her taler om at ophæve eller at fortsætte med, have demonstreret sin gode vilje over for erhvervs livet bedre, og den regering, der gennem 3 år har ført denne politik og samtidig ydet større bidrag til, at erhvervs livets omkostninger ikke er steget stærkere end nødvendigt, kan næppe over for erhvervs livet mistænkeliggøres for sine hensigter, således som det ærede medlem hr. Weikop forsøgte at gøre det. Dertil er denne sag i sammenligning med de øvrige, jeg har nævnt, for betydningsløs; der er jo alligevel ikke nogen, som helt vil opgive al kontrol med priser og varer.

Jeg havde håbet, at den mildnelse af § 24, som indeholdes i ministerens ændringsforslag, og som for en del svarer til, hvad jeg antydede ved første behandling, kunne have tilfredsstillet oppositionens ønsker så nogenlunde, så vi kunne have gennemført lovforslaget i enighed. Da dette nu har vist sig ikke at være tilfældet, har der ikke kunnet blive en enig indstilling, og regeringspartierne har tiltrådt det af handelsministeren stillede ændringsforslag. Jeg skal da anbefale at stemme for lovforslaget, således som dette bliver ændret i henhold til ændringsforslagene.

Niels Andersen: Hvad angår de polemiske bemærkninger og betragtninger, det ærede medlem hr. Weikop fremførte, skal jeg ikke bringe ny næring til det problemkompleks, som det ærede medlem åbenbart lider under, men kun minde om, at selv om man har talt med en enkelt anonym erhvervsmand, som har brugt betegnelsen „tosset“, skal man nok være meget varsom med ud fra et sådant enkelt tilfælde at generalisere. Det er kun et godt råd, jeg vil give det ærede medlem hr. Weikop.

Med hensyn til de foreliggende problemer i øvrigt vil vi uden tvivl i den kommende tid komme ud for en ændring af prisdannelsen som følge af, at vi kommer ind i et større markedsområde med øget konkurrence o. s. v.; prisdannelsen vil — om jeg må bruge det udtryk — få andre vilkår end hidtil. Det, der foreslås fra regeringspartierne side, er ganske simpelt en tillem্পning til denne udvikling, og det er min opfattelse, at den højtærede handelsminister er indstillet på, så snart det viser sig at være nødvendigt, at foretage yderligere ændringer i den pågældende lov. Med denne motivering kan vi fra retsforbundets side gå ind for de ændringsforslag, der er stillet af handelsministeren og tiltrådt af flertallet i udvalget.

Fuglsang: Som jeg sagde på mit partis vegne ved første behandling, ser vi absolut ingen grund til at slække på den ret beskudne og i praksis såre lemfældige kontrol med priser og avancer, vi har i øjeblikket. Ikke desto mindre betyder de ændringsforslag, der er stillet af handelsministeren og tiltrådt af regeringspartierne, et tilbagetog over for oppositionen og måske også de fine erhvervsdeputationer, der har henvendt sig til udvalget. Jeg tror, der er en del jævne mennesker, som har en antydning svært ved helt at følge argumenterne, der i denne sag anføres for, at den forudgående godkendelse af prisforhøjelser, der altså skulle virke som en bremseklods med hensyn til prisstigninger, skulle bortfalde eller bare lempes som følge af den skærpede konkurrence, som vi venter vil følge med vort medlemskab af de syv. Alle erfaringer synes at vise noget andet, og for mig at se — og det gav jeg også udtryk for, da vi behandlede forslaget om tilslutning til frihandels-

området — vil vor tilslutning til dette større marked gøre en øget kontrol med såvel inden- som udenlandske monopoler i høj grad påkrævet.

Der tales her om, at lempelser med hensyn til at gennemføre prisforhøjelser også er mulige, hvor det drejer sig om strukturalisering, hvor det drejer sig om at gennemføre forbedrede produktions- og fordelingsforhold. For mig at se skulle dette betyde rigeligere produktion og billigere fordeling, og det skulle da for mig at se ikke kunne retfærdiggøre yderligere adgang til prisforhøjelser, for det kan da ikke være sådan, at rationaliseringer, mere effektive, billigere, men for arbejderne mere opslidende arbejdsmetoder, kun skal føre til arbejdsløshed, til hårdere arbejdspress — således som det sker i mange tilfælde — og samtidig også til højere priser i stedet for, som man altid hævder er tilfældet, at billiggøre produktionen og derved gøre det muligt at nedsætte priserne.

Hvad de mange deputationer angår, er de, som allerede antydet under debatten, af temmelig ensidig karakter: Butikshandelens Fællesråd, Grosserer-Societetets Komité, Håndværksrådet, Industrirådet, Provinshandelskammeret og Landbrugsrådet. Det ærede medlem hr. Anker Lau sagde lidt kategorisk, at ikke ét menneske drømmer om at ophæve kontrollen med monopoler. Det turde i praksis vistnok være en lille smule overdrevet. Jeg kunne tænke mig en del inden for denne samling erhvervsorganisationer, som i hvert tilfælde i stille timer drømmer om lidt mere lempeligt monopoltilsyn end det, andre mennesker godt kunne føle var påkrævet.

Det samme ærede medlem talte strengt til de radikale og retsforbundet og opfordrede disse to partier til at skyde hjertet op i livet og i praksis give udtryk for deres liberale standpunkter. Jeg kunne tænke mig at sige det samme, men på en anden måde, for jeg kan dårligt forestille mig, at den vælgerskare, de to partier bygger på, ved liberalisme forstår større muligheder for og større magtbeføjelser til monopolerne til at udbygge deres magt på de små virksomheders og den store forbrugerskares bekostning.

Men der findes jo andre interesserede parter end dem, som har henvendt sig til ud-

[Fuglsang.]

valget, bl. a. Landsorganisationen, der med sine 740 000 medlemmer så at sige er part i sagen, for så vidt som de bestemmelser, der nu kræves fjernet, var en vis godtgørelse for indgrebet i overenskomstsituationen i 1956. Arbejderne har derudover den almindelige interesse i, at deres realløn ikke alene udgør en vis pengesum, men også har en vis købekraft, så at den ikke gang på gang undergraves af bevidste prisstigninger.

Akkurat på samme måde må vel småbruget se på det og alle de andre, som gang på gang udtrykker deres bekymring for det stigende omkostningsniveau. Nu vel, Landbrugsrådet var med i henvendelsen, men det fremgår nu ikke af betænkningen, hvad de ville, men jeg er ikke sikker på, at rådet, som altid jamrer sig over de stigende produktionsomkostninger, protesterede imod, at man ville slække på monopolkontrollen.

Ministerens ændringsforslag er selvfølgelig ikke så kategoriske som det af venstre og de konservative oprindelig fremsatte lovforslag, men udtrykkene er for svage, og her giver jeg de ærede ordførere ret, som har nævnt, at det må være en utaknemlig opgave for monopoltilsynet at administrere efter sådanne vage formuleringer.

Mit parti vil hverken stemme for eller imod de 3 første af flertallet tiltrådte ændringsforslag. Vi kan selvfølgelig se, at de ikke er så vidtgående som det, venstre og de konservative kræver, men vi vil ved tredje behandling stemme imod lovforslaget. Derimod vil vi selvfølgelig stemme for ændringsforslag nr. 4, der går ud på, at lov om indseende med priser ikke skal ophæves.

Aksel Larsen: Ja, jeg kunne jo være tilfreds og burde vel være tilfreds med, at udvalgsflertallets partier, de 3 regeringspartier, har afvist venstres og de konservatives lovforslag og hverken kan gå ind for de oprindeligt foreslåede ændringer i monopolloven eller for, at lov om indseende med priser ophæves.

Jeg er glad for, at det er tilfældet, men jeg er ikke så glad for, at man så alligevel ligesom rækker en fremstrakt hånd ud til venstre og de konservative og til de interesser, disse to partier i særlig grad varetager, ved at foreslå en ændring af lov om tilsyn

med monopoler og konkurrencebegrænsninger. Jeg synes ærlig talt, at sådan som det ligger i dansk politik, og sådan som venstre og de konservative har optrådt navnlig i denne samling, burde regeringen ikke give ved dørene. Vi har tidligere oplevet noget tilsvarende. Jeg tænker her på historien om skolebespisningen, hvor der aldeles ikke var nogen grund for regeringspartierne til at slække på den hidtidige lovgivning om skolebespisning og nedskære beløbene, selv om venstre og de konservative praktisk taget foreslog skolebespisningen totalt ophævet. Nu ønsker altså venstre og de konservative en væsentlig forringelse af monopolloven og hel afskaffelse af lov om indseende med priser. Det afviser regeringspartierne, men de giver dog alligevel en slags indrømmelse.

Jeg tillader mig at sige, at jeg forstår ikke, hvorfor man gør det. Det har man efter min opfattelse ingen grund til. Nu er jeg naturligvis opmærksom på, at regeringen er sammensat af 3 partier, og disse 3 partier kan naturligvis ikke være enige om ét og alt; det skal heller ikke bebrejdes dem, om de er uenige om forskellige spørgsmål. Men så vidt jeg har forstået, lå det ved dannelsen af denne regering sådan, som det hidtil har ligget ved dannelsen af alle koalitionsregeringer her i landet, at der ikke skulle kunne gennemføres noget, som ikke samtlige regeringspartier var indforstået med. Hvis nogen af regeringspartierne, et eller to af dem, skulle ønske en mildning af loven om monopoltilsyn og det tredje regeringsparti skulle være modstander deraf, kan jeg ikke se nogen grund til, at det tredje regeringsparti bøjer sig for de to andre.

Jeg indrømmer, at det er lidt vanskeligt for mig at sætte mig tilstrækkeligt ind i alle de mange spørgsmål, der behandles i folketinget i dette forår, og jeg indrømmer i det konkrete tilfælde, at jeg naturligvis ikke fuldt ud kan bedømme den større eller mindre virkning af de ændringsforslag, man er nået frem til her fra regeringspartiernes og regeringens side. Men jeg kan da ikke se andet, end at det må være en forringelse af den i forvejen alt for ringe beskyttelse af forbrugerne, vi har herhjemme. Derfor kan jeg ikke stemme for ændringsforslagene, og jeg tillader mig at henstille til regeringspartierne, at de ikke fremtidig er parat til

[Aksel Larsen.]

at give indrømmelser, blot fordi venstre og de konservative kommer og stiller krav, som naturligvis er stillet så glubsk som muligt i håb om, at man i det mindste kan få en beskeden skærv.

Handelsministeren (Lars P. Jensen): Jeg beklager, at jeg ikke kan takke samtlige ordførere; men jeg vil gerne takke regeringspartiernes ordførere for de bemærkninger, de har fremført under denne anden behandling.

Jeg synes ikke, der er grund til igen at optage en principiel diskussion om, hvorvidt § 24 skal ophæves eller den skal bestå; det har vi drøftet ved første behandling, og jeg er enig navnlig med det ærede medlem hr. A. C. Normann, der gjorde opmærksom på — og det vil jeg gerne understrege — at selv om vi får en meget stærk forøgelse af liberaliseringen — vi er jo helt nede på kun 13 pct. i importbegrænsning — er der stadig varer, der endnu ikke er liberaliseret, og for hvilke der finder en importbegrænsning sted. Selv om vi får en 100 pct.s liberalisering, vil der dog være erhverv og brancher, som ikke bliver berørt af denne liberalisering; der er f. eks. alle de liberale erhverv, som det også blev nævnt under første behandling.

Endelig er der et argument, som jeg synes er kommet for lidt frem, nemlig at det ville i og for sig være urimeligt, om de virksomheder, der er udsat for fuld konkurrence i kraft af liberaliseringen, skulle generes af et for højt omkostningsniveau, opstået i kraft af, at virksomheder, der ikke er udsat for den fulde liberalisering, ikke skal have deres priser forhåndsgodkendt. En sådan stigning i omkostningsniveauet kan de virksomheder, der er udsat for fuld konkurrence og dermed ude af billedet, ikke være tjent med. Men som sagt, det er den principielle diskussion, og vi har altså fra regeringspartiernes side ikke ment, at vi kunne ophæve § 24, sådan som oppositionen har foreslået.

Det ærede medlem hr. Anker Lau sagde, at diskussionen i udvalget havde stået om, hvor megen betydning loven om indseende med priser havde haft. Må jeg dertil sige, at det var vel for så vidt ikke det, diskussionen i udvalget drejede sig om; den dreje-

de sig om, hvor stor betydning loven ville få fremover, efter at vi havde gennemført liberaliseringen.

Jeg kan ikke anerkende det ærede medlems synspunkt, når han siger, at vi ved denne lov vil mistænkeliggøre erhvervslivet. Er det da en mistænkeliggørelse af erhvervslivet, at der er offentlighed omkring prisdannelsen? Dér, hvor der er fri konkurrence, er der jo ikke nogen mulighed for at skabe en sådan offentlighed, og dér har det heller ingen praktisk betydning. Jeg kan ikke forstå det ærede medlems synspunkt, for som også nævnt før fra denne talerstol er offentlighedsprincippet jo grundlaget for monopolloven, princippet om offentlighed på de områder, hvor der er aftaler, eller hvor enkelte virksomheder begrænser konkurrencen eller er dominerende på markedet.

Må jeg sige et par ord i anledning af hr. Weikops bemærkning om, at socialdemokratiet generelt og principielt ønskede, at der skulle være kontrol med erhvervslivet i kraft af monopolloven. Det har vi ingen ønske om, det er der ikke givet udtryk for i vore ændringsforslag og heller ikke i monopolloven. Et erhvervsliv, som konkurrerer frit og dermed falder uden for monopolloven, har vi ingen interesse i at kontrollere, det er ikke aktuelt. Men dér, hvor vi ønsker at anvende monopolloven og dens § 24, det er på de områder, hvor erhvervslivet ikke er frit, det er, hvor der er begrænsninger i konkurrencen, eller hvor enkelte virksomheder dominerer markedet. Jeg forstår da også, at det ærede medlem hr. Weikop — også det ærede medlem hr. Anker Lau — er enige i, at der skal være kontrol med disse begrænsninger; ellers havde de formentlig ikke stemt for monopolloven. Men det er ikke ensbetydende med, at man ønsker kontrol med erhvervslivet som helhed; det betyder kun, at man ønsker kontrol med den del af erhvervslivet, hvor den frie konkurrence ikke slår igennem.

Det ærede medlem hr. Weikop taler om, at der er sket en ændring ved handelsministerskiftet, ved skiftet fra en liberal handelsminister til en socialistisk handelsminister. Jeg kan betro det ærede medlem, at mit standpunkt i denne sag, mit forslag til ændring af § 24, dækkes af den samlede regering; jeg er helt enig med den forhen-

[Handelsministeren.]

værende handelsminister — som det ærede medlem kaldte en liberal handelsminister — og denne ændring i § 24 er helt i pagt med regeringens erklæring i sin tid, da denne § 24 kom ind i monopolloven. Da var motiveringen nemlig, at man skulle holde prisniveauet i ro; dette gælder stadig væk og er stadig regeringens opfattelse.

Endelig gjorde det ærede medlem en bemærkning om, at nu havde vi jo en god anledning til at vise erhvervsorganisationerne, at vi ville samarbejde med dem og vise god vilje i forbindelse med indgangen i de syvs frihandelsområde.

Det er da klart, at erhvervsorganisationerne, både Industrirådet og de andre 5, som har underskrevet henvendelsen, altid ønsker så lidt kontrol med deres prisdannelse som muligt. Jeg vil også gerne understrege, at erhvervenes henvendelse jo ikke har nogen direkte forbindelse med indmeldelsen i de syvs frihandelsområde, idet denne henvendelse fra erhvervsorganisationerne i første omgang kom, før Danmark havde taget stilling til, hvilken markedsdannelse vi skulle ind i.

Det ærede medlem hr. Weikop sagde, at det ville for mig blive et stort ansvar at bære — og han håbede, jeg havde skuldre til at bære det — når jeg nu skulle til at kontrollere, om administrationen af loven stod i relation til de bemærkninger, der var gjort i betænkningen. Dertil vil jeg gerne sige, at det ikke er handelsministeriets eller handelsministerens opgave at kontrollere administrationen, og det er heller ikke det, der er sagt i betænkningen.

Der er sagt, at handelsministeriet vil følge lovgivningen i andre lande på disse områder, og såfremt vi ud fra denne iagttagelse mener, det er rigtigt at ændre vor egen monopollov, vil vi fremsætte forslag derom. Så tilføjer det ærede medlem imidlertid, at det må jo være sådan med denne administration, at danske virksomheder ikke får dårligere kår end virksomheder i andre lande. Jeg kan ikke anerkende syns-

punktet som helhed, for blandt de lande, vi arbejder sammen med inden for de syv og måske i et større marked, er der jo lande, der overhovedet ingen prislovgivning har og heller ingen monopollovgivning, og det kan dog ikke være det ærede medlems opfattelse, at Danmark, fordi f. eks. Portugal ingen monopollov har eller f. eks. ingen patentkontrol eller i det hele taget ingen indflydelse har på og indseende med konkurrencebegrænsende aftaler, så skal følge Portugals eksempel. Det må være rimeligt, at vi i lovgivningen og i administrationen følger de lande, vore virksomheder får konkurrencen fra.

Det ærede medlem hr. Weikop sagde, og det glædede mig i og for sig, at hvis der blev administreret imod udtalelsen i betænkningen, ville venstre og de konservative tage spørgsmålet op igen og komme med forslag om ændringer i monopolloven. Jeg går altså ud fra, at efter de udtalelser, det ærede medlem har fremsat om, at såfremt der fra monopoltilsynets side administreres i overensstemmelse med betænkningen, er det ærede medlem tilfreds.

Endelig omtalte det ærede medlem prisundersøgelserne, talte noget om, hvor meget arbejdet havde kostet — jeg skal i øvrigt ikke gå ind i en diskussion om dette — og sagde, at man heller ikke kunne kontrollere det, det kunne jo være monopoltilsynets personale, som havde lavet dette arbejde. Det er vel rigtigt, men jeg vil dog understrege, som også oplyst i betænkningen, at personalets antal er betydelig mindre, end det har været, det laveste, det har været i mange, mange år. Men det afgørende i det, som det ærede medlem sagde, var, at § 2 i loven om indseende med priser er komplet overflødig. Deroverfor vil jeg gerne understrege, at den kan være lige så nødvendig, som den har været hidtil. Som jeg har nævnt over for det ærede medlem, er § 2-undersøgelserne — altså de undersøgelser, som folkettinget pålagde monopoltilsynet at foretage over, hvor store prisforskelle der var på de importregulerede varer i Danmark og i

[Handelsministeren.]

udlandet, med henblik på en øget liberalisering — lige så nødvendige nu som før. Vi har dog en del varer på bunden liste endnu, og hvis det skulle vise sig, at der er meget stor forskel i priserne på dansk producerede varer og udenlandske varer, kan man jo lade det gå ind i billedet, men hvis man ikke vil det, hvis det ikke er tanken, erkender jeg, at det er meningsløst at bevare § 2. Og selvfølgelig er dette også baggrunden for ønsket om at fastholde § 2 i loven om indseende med priser.

Til det ærede medlem hr. Fuglsang vil jeg sige, at for det første har der ingen deputationer været i udvalget; det, man har givet udtryk for, står i den skriftlige henvendelse, som er optrykt i betænkningen. Men jeg vil gerne understrege — og det gælder for så vidt også over for det ærede medlem hr. Aksel Larsen, der talte om at give ved dørene — over for det ærede medlem hr. Fuglsang, der sagde, at dette var over for oppositionspartierne og erhvervsorganisationerne et tilbagetog: ja, hvis ringen havde haft den opfattelse, at det var rigtigt at stå fast på § 24, så havde vi gjort det, men vi mener, det er saglig rigtigt i den nuværende situation at foretage en ændring af § 24 som den, jeg har foreslået.

Chr. Christiansen: Det ærede medlem hr. Anker Lau var meget vred over en udtalelse, der havde stået i Information, fordi den gik ham meget hård på klingen med hensyn til hans standpunkt. Det er der måske ikke noget at sige til, det sker jo ofte, at også vi andre kan blive lidt ilde ved at læse andre blade og de udtalelser, de kommer med. Det er jo imidlertid de vilkår, vi har i et frit land, men jeg synes nu nok, at det ærede medlem favner meget vidt, når han udtrykker sig på den måde, at det ikke er betryggende, når et erhvervsliv skal have „fuld fart“ på; det vil altså sige, at når man skal have fuld fart på, må der ikke være hindringer af nogen art. Jeg vil gerne spørge det ærede medlem: er det meningen, at dette princip også skal gælde på en hel række andre samfundsøkonomiske områder her i landet? For der er da også andre, som har fuld fart på, og de kunne jo også have grund til at mene, at det ikke er betryggende,

hvis nogen synes, at der er lidt for meget „fuld fart“ på.

Den kritik, vi fra socialdemokratiets side har rejst, og som jeg har fremført både ved første og anden behandling, skal netop forstås som en kritik over, at forbrugerinteresserne ikke tages med på lige fod med andre interesser. Vi har jo arbejdsgivere og arbejdere, og ingen finder det urimeligt, at disse to parter forhandler. Jeg synes egentlig, der er noget, som taler for, at også forbrugerne skulle danne en modpol, således som jeg tidligere har nævnt det, i spørgsmål, som de er livsvigtigt interesserede i. Det kunne godt være, at de havde lidt at sige med hensyn til den fulde fart, det ærede medlem taler om.

Det ærede medlem hr. Weikop mener, at vi socialdemokrater ikke har tillid til erhvervslivet. Jeg synes, det er urimeligt at sige noget sådant, samtidig med at der foreligger et ændringsforslag angående § 24, som netop tager hensyn til nogle af de områder, der spiller en afgørende rolle for erhvervslivets kommende arbejde til afhjælpning af de vanskeligheder, det kommer ud for. Jeg må tilstå, at jeg havde egentlig troet, at dette ændringsforslag kunne have tilfredsstillet oppositionen, men vore forventninger blev skuffet, og hvis oppositionspartiernes forventninger også er blevet skuffet, tror jeg egentlig, de kun har grund til at takke sig selv derfor.

Jeg lyttede meget interesseret til beretningen om den samtale, det ærede medlem hr. Weikop havde haft med en erhvervsmand. Jeg blev dog lidt skuffet, fordi jeg ikke fik at vide, hvem denne erhvervsmand var; for det var, så vidt jeg forstod, en meget interessant samtale, en samtale, hvor der rådede den størst mulige enighed. Jeg tør vel ikke gætte på, at det har været det ærede medlem, der har talt med sig selv og derved opnået denne glimrende enighed med den pågældende erhvervsmand? Hvis det ikke er tilfældet, synes jeg, det ærede medlem skulle have fortalt lidt nærmere om, hvem det egentlig er, der har disse synspunkter.

Der kunne måske være anledning til at sige til det ærede medlem, at jeg med stor interesse har læst Industrirådets formand, direktør Aage L. Rytters tale i Herning

[Chr. Christiansen.]

den 4. maj i år, hvor han sagde en hel del, som jeg ikke skal bruge tingets tid til at citere, men som jeg formoder at det ærede medlem også kender, og som i hvert fald er præget af en optimisme med hensyn til hans område, som jeg egentlig kunne ønske at det ærede medlem var i besiddelse af med hensyn til de områder, han særlig beskæftiger sig med.

Det kan vel ikke undre, at det ærede medlem hr. Weikop endnu en gang skulle tale om grønsagerne — der er jo visse torveinteresser knyttet til det ærede medlem, og dem kan man ikke så let frigøre sig for. Vi fik i udvalget oplyst, at disse grønsagsundersøgelser havde kostet mindre end 10 000 kr. Jeg må sige, at det ryster ikke mig, for jeg er fuldstændig klar over — det ved jeg ikke om det ærede medlem er — at de indirekte gevinster for forbrugerne sikkert har været adskillige gange det beløb, der her er tale om, og jeg er overbevist om, at ude omkring i forbruger kredse er man meget glad for denne undersøgelse, som nu igen bliver taget op i vore forhandlinger, og jeg tror, den netop er et vidnesbyrd om, at et vist indseende med priser og avancer er det nu slet ikke så dårligt at have.

Må jeg slutte med at sige, at socialdemokratiet erkender, at der kommer en periode af en anden art end den, vi har haft i de seneste år, og derfor har vi også med en række lovgivningsspørgsmål været inde på problemer, som ikke tidligere har været aktuelle. Det har altså også smittet af på de ændringsforslag, der her foreligger, og jeg er overbevist om, at dette i adskillige kredse både inden for handel og industri vil virke tilfredsstillende i den kommende tid i den virksomhed, der skal udfoldes. Derfor kan jeg med god samvittighed anbefale det høje ting at stemme for de stillede ændringsforslag.

Anker Lau: Det ærede medlem hr. Chr. Christiansen beskæftigede sig med en udtalelse, jeg skulle have fremsat, nemlig at vi skulle have fart på og fjerne hindringer af enhver art. Det har jeg nu ikke sagt. Jeg har sagt, at man skulle fjerne de overflødige omsvøb; det er det, sagen drejer sig om: § 24 i monopolloven er et overflødig omsvøb, hvilket

erkendes af en masse mennesker, også inden for fagbevægelsen. Men vi skulle helst have fart på alle sammen, for det er rigtigt, som det ærede medlem hr. Weikop fremhævede, at den situation, dansk erhvervsliv kommer til at stå i i den nærmeste fremtid, er af en sådan art, at unødvendigt omsvøb bør vi i hvert fald ikke belemre hinanden med.

Det ærede medlem hr. Chr. Christiansen var inde på spørgsmålet om forbrugernes interesser. Det er sådan noget, man tager frem, når det passer. Ved første behandling, da vi talte om told, var der ingen, der talte om forbrugerinteresser, da var det om konkurrence og alle dens farer. Men forbrugerne har i øvrigt haft god mulighed for at erhverve sig til udvalget lige så vel som erhvervsorganisationerne, men de har ikke fundet anledning dertil, og de fandt heller ikke anledning dertil, da selve loven i sin tid var til behandling. Dengang sendte man udvalget et brev, hvori man meddelte, at man ikke ønskede at tage stilling til denne lovs politiske side, men kun til spørgsmålet om varemærkning o. s. v. Det er en fuldkommen rigtig erkendelse fra forbrugerside af, hvad denne lovgivning i virkeligheden er.

Det ærede medlem hr. A. C. Normann mente, at der ikke var ret mange, som var glade for at komme af med denne forhåndsgodkendelse; de, der ønskede den, kunne da altid få den. Det er da ikke sådan, at man ikke kan få denne forhåndsgodkendelse; det er kun, hvor den generer, det betyder noget, at vi kommer af med § 24. Og den spændte situation, det ærede medlem omtalte ved lovens vedtagelse, foreligger ikke i dag. Det er helt forandret. Nu drejer det sig om at gøre kagen større, og det er slet ikke så let for øjeblikket at gøre den kage større, som vi alle på et senere tidspunkt skulle se at få lidt glæde af.

Det ærede medlem omtalte også flere af regeringens gode gerninger og sagde, at vi ikke havde stemt for afskrivningsloven og en række andre ting, der blev nævnt. Jeg kan udmærket begrunde, hvorfor vi ikke stemte for afskrivningsloven dengang. Det, jeg her ville føje til, er simpelt hen, at vel er der gjort noget for dansk erhvervsliv på en række områder — det manglede da bare — men et selvhjulpet erhvervsliv, hvor et

[Anker Lau.]

sådan er muligt, er bedre end et erhvervsliv, der skal gå på krykker. Den højtærede handelsminister sagde, så vidt jeg forstod, såmænd noget om, at hvor der var fri konkurrence, var der ikke mulighed for at gribe ind. Ja, det gælder monopolloven, som kræver, at der ikke er fri konkurrence, men forudsætter begrænsninger, monopolaftaler og alt det dér.

Derfor har vi monopolloven, men loven om indseende med priser er fuldkommen generelt virkende, bare der er en eller anden, der klager over en købmand. Det er derfor, den ikke hører hjemme nogetsteds. Der er jo konkurrence på disse områder; alle former for erhvervslivet er repræsenteret, ikke mindst brugsforeningerne er i udvikling for øjeblikket. Jeg føler mig sikker på, at den konkurrence, der ligger her, er tilstrækkelig til at sikre, at forbrugerne ikke bliver misbrugt.

Weikop: Det ærede medlem hr. Niels Andersens svar til mig var, jeg var lige ved at sige så tilpas ligegyldigt, at jeg må gå ud fra, at det ærede medlem er ganske enig i mine betragtninger om retsforbundet og dets stilling til liberalisering, også fordi det ærede medlem hr. Niels Andersen jo helt og fuldt har sluttet op om den socialdemokratiske handelsministers ændringsforslag. Jeg synes derfor ikke, jeg behøver at svare det ærede medlem hr. Niels Andersen yderligere.

Det ærede medlem hr. A. C. Normann mente, at jeg trak de gamle liberaliserings-travere frem. Det kan det ærede medlem have ret i, men jeg førte bare den travere frem, som det ærede medlem hr. A. C. Normann trak frem ved første behandling, hvor det ærede medlem syntes, det var en udmærket travere, som var meget pæn og travede meget godt; men når jeg nævner ordet liberalisering, synes det ærede medlem, det er noget forfærdeligt traveri. Nej, det ærede medlem må såmænd 10 år tilbage i tiden for at finde noget, som han synes er mindre heldigt. Han må gå tilbage til min ministertid. I virkeligheden er det sådan, at jeg i den tid, jeg var minister, gjorde mange gode gerninger, som det ærede medlem hr. A. C. Normann gerne vil opremse, hver eneste gang det ærede

medlem har ordet fra denne talerstol. Men det skal jeg lade ligge.

Det ærede medlem fremhæver, at vi har selv stemt for monopolloven. Det har vi. Vi stemte for monopolloven, dengang der var indgået et forlig med nogle fornuftige radikale. Men dengang var det meningen, at § 24 skulle udgå året efter. Det var under de forudsætninger, vi sluttede forlig, og derfor stemte vi for loven. Det har det ærede medlem hr. A. C. Normann ret i. Det fører vist ikke til noget i øvrigt at drøfte dette videre, men for mig er der ikke nogen tvivl om, at når vi får lejlighed til at se Folketingstidende med det ærede medlem hr. A. C. Normanns tale, vil det vise sig, at den indeholder ord om, at der må være en kontrol med priser. Jeg tror nok, det vil vise sig at være sådan.

Jeg vil gerne herefter sige til det ærede medlem hr. Chr. Christiansen, der oplyste, at grønsagsundersøgelsen havde kostet 10 000 kr., at det var radiserne, det havde kostet 10 000 kr. at købe, ikke selve undersøgelsen; det er noget helt andet.

Jeg synes, den højtærede minister læser betænkningen, jeg er lige ved at sige som en vis mand læser biblen. Der kan ikke være nogen tvivl om efter ordlyden af betænkningen, at ministeren her påtager sig et betydeligt ansvar, og jeg nødes til, netop fordi den højtærede minister har sagt det på den måde, lige at læse op, hvad der står i betænkningen:

„Handelsministeriet vil i øvrigt med henblik på betimeligheden af senere at foreslå ændringer i loven om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger følge udviklingen i de forhold, der er af betydning i forbindelse med den omhandlede bestemmelse i monopollovens § 24, og den fremgangsmåde, der følges i andre lande, herunder særlig i de lande, der er medlemmer af Den europæiske Frihandelssammenslutning, med hensyn til indseende med prisdannelsen på områder, hvor konkurrencen er begrænset, ligesom ministeriet i det hele vil være opmærksom på, at lovgivningen om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger ikke forringer danske virksomheders konkurrencemæssige stilling på det danske marked i forhold til udenlandske virksomheders.“

[Weikop.]

Det er ikke til at misforstå. Jeg må sige til den højtærede minister, at her er ingen fortolkning mulig med hensyn til, hvad den højtærede minister har at foretage; og ministeren kan ikke forudsætte, at for så vidt der nu bliver administreret efter disse retningslinjer, vil vi ikke foretage os noget, for det kan udmærket godt ske, når vi kommer længere frem, at vi ønsker monopolloven ændret; og hvis vi gør det, vil jeg henholde mig til den udtalelse af den højtærede minister, jeg står med, og som går ud på følgende: „Det er givet, at dansk industri har fået kniven på struben“. Når det forholder sig således, gælder det også om at lægge tingene sådan til rette, at man kan imødegå det, som ministeren frygter, nemlig at dansk industri skal forbløde. Det må være meningen. Vi er enige i, at der skal være en monopollov, men man skal heller ikke give industrien eller andre mere gangkurv end absolut nødvendigt. Det er de mål, vi arbejder for her.

Den højtærede minister er bange for, at omkostningerne på andre områder skal blive for store. Vi er alle interesserede i, at de ikke bliver for store, men jeg synes ærlig talt, at den højtærede minister skal huske, at alle de store erhvervsorganisationer er gået ind for vort lovforslag. Jeg tror, alle erhvervsorganisationerne er præcis lige så opmærksomme på, at omkostningerne ikke bliver for høje for dem af hensyn til deres eksport, som den højtærede minister. De er gået ind for vort lovforslag, og jeg synes ikke, den højtærede minister skulle nære betænkeligheder med hensyn til, om omkostningerne skulle blive større eller mindre.

Niels Andersen: Det ærede medlem hr. Weikop betegner mine bemærkninger i debatten som tilpas ligegyldige, og jeg kan helt underskrive ordet „tilpas“ med henblik på de bemærkninger, som det ærede medlem hr. Weikop gjorde. Det var nemlig den grammofonplade, vi har hørt 25 gange før i tinget, og derfor kan det ærede medlem fra min side ikke forvente andet end en tilpas ligegyldighed vedrørende det spørgsmål.

Hvad retsforbundets stilling over for liberaliseringen i øvrigt angår, behøver det

ærede medlem ikke at nære nogen som helst tvivl om eller ængstelse for, at vi ikke ønsker liberalisering. Det er tydeligt og klart fremgået af det, den højtærede handelsminister har sagt i dag, at der kun skal være indseende med priser for de områder og for de virksomheder, som ikke arbejder under helt fri konkurrence. Kun dér, hvor der er tale om, at en virksomhed behersker markedet, eller dér, hvor der ikke er liberaliseret, eller hvor der på anden måde ikke er fornøden konkurrence, skal man have dette tilsyn med priserne og godkendelse af prisansættelsen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag nr. 3

vedtoges enstemmigt med 63 stemmer; 42 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2 og § 1 i den ændrede affattelse

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 4 til § 2, hvorefter paragraffen skal udgå,

vedtoges med 67 stemmer mod 39.

Ændringsforslag nr. 1 angående lovforslagets titel

vedtoges med 63 stemmer mod 39; 4 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden: Lovforslaget går nu til fornyet behandling i udvalget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om beretning angående Nordisk Råds 7. session.

(Udvalgets betænkning med tilhørende forslag til folketingsbeslutning findes i tillæg B, sp. 1483).